

V E N D I M
Nr.3, datë 13.2.2003

NË EMËR TE REPUBLIKËS SE SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Zija Vuci	Anëtar i “ “
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Gjergj Sauli	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalice më datë 13.2.2003, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen me nr.13 Akti, që i përket:

KËRKUES: FAHRI BALLIU, kandidat për deputet i Partisë Demokratike+Bashkimi për Fitore, përfaqësuar nga avokat Adnor Shameti, me prokurë.

SUBJEKTE TE INTERESUARA:

1. KOMISIONI QENDROR I ZGJEDHJEVE, përfaqësuar nga Dëshira Mataj dhe Kleonard Pipa, juristë.

2. VALENTINA LESKAJ, përfaqësuar nga avokat Arben Hakani, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr.1, datë 3.1.2003 të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.

Kërkuesi për shfuqizimin e vendimit të mësipërm ka parashtruar këto shkaqe:

- Kandidatja për deputete, Valentina Leskaj dhe stafi i saj kanë kryer veprime për blerjen e votës në mënyrë masive nëpërmjet shpërndarjes së ndihmave në zonën zgjedhore nr.52, duke cenuar kështu parimin e votës së lirë;

- Gjykata e faktit nuk ka shqyrtuar kërkesat për shtesat në listat e zgjedhësve dhe për këtë shkak, mbetën pa votuar me qindra zgjedhës;

- Bashkia e qytetit Elbasan, nuk ka marrë masa për pajisjen e zgjedhësve me Certifikatat e zyrës së gjendjes civile, gjë që ka penguar pjesëmarrjen e tyre në votim.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin Gjergj Sauli, përfaqësuesit e kërkuesit, të subjekteve të interesuara dhe analizoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Kandidatja për deputete e Partisë Socialiste, Valentina Leskaj është shpallur deputete me vendimin nr.2, datë 29.12.2002 të Komisionit të Zonës Zgjedhore nr.52, Elbasan.

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, me vendimin nr.1, datë 3.1.2003, ka shpallur rezultatin përfundimtar të zgjedhjeve në këtë zonë, ku sipas të cilit Valentina Leskaj ka marrë 5179 vota, duke qenë kështu fituese, kurse Fahri Balliu 4607 vota.

Në kërkesën e paraqitur për shfuqizimin e vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, kërkuesi ka pretenduar se gjatë raundit të dytë të zgjedhjeve të datës 29.12.2002, janë kryer shkelje të ligjit, që kanë cenuar parimin e votës së lirë, të parashikuar nga neni 3 i Kodit Zgjedhor. Sipas tij, këto shkelje bëjnë të pavlefshme zgjedhjet në kuptim të nenit 113 shkronja “a” të këtij Kodi.

Gjykata Kushtetuese, pasi shqyrtoi dhe analizoi provat e paraqitura gjatë gjykimit të çështjes, arriti në përfundimin se kërkuesi nuk mundi të provojë pretendimet e parashtruara në kërkesë.

Sipas kërkesës, kandidatja për deputete Valentina Leskaj dhe stafi i saj, kanë kryer veprën penale të blerjes së votës në mënyrë masive në zonën zgjedhore nr.52, Elbasan me anën e shpërndarjes së ndihmave ushqimore.

Në kohën e paraqitjes së kërkesës pranë kësaj Gjykate nga Prokuroria, pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Elbasan, kishte filluar procedimi penal, për veprën penale të parashikuar nga neni 328 i Kodit Penal. Duke qenë se çështja e ardhur në gjykim kishte lidhje me çështjen penale e nuk mund të përfundonte para saj dhe nisur nga kërkesa e nenit 48 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, që detyron shqyrtimin e çështjes brenda objektit të kërkesës dhe shkaqeve të parashtruara në të, Gjykata Kushtetuese pezulloi gjykimin deri në përfundimin e hetimit.

Prokuroria, pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Elbasan, pushoi hetimin e çështjes penale me vendimin e datës 24.1.2003 dhe Gjykata Kushtetuese rifilloi gjykimin e çështjes së pezulluar prej saj. Sipas vendimit të pushimit të ndjekjes penale, konstatohet fakti se “Programi Botëror i Ushqimit” dërgoi në Elbasan ndihma ushqimore për familjet e varfëra ekonomikisht dhe se 160 familje të zonës zgjedhore nr.52 i kanë marrë ato një ditë para zgjedhjeve. Këtë fakt, prokuroria e ka quajtur të pamjaftueshëm për të nxjerrë përgjegjësi penale. Gjithashtu ajo arsyeton se gjatë hetimit të zhvilluar si nga pyetja e qytetarëve që kishin përfituar ndihma ushqimore, ashtu dhe nga administrimi i provave të tjera, vepra penale, e parashikuar nga neni 238 i Kodit Penal, nuk u provua jo vetëm për stafin e kandidatës për deputete, por as për persona të tjerë.

Veç sa sipër, në bazë të vendimit të prokurorisë, pretendimet e kërkesës nuk u provuan as edhe me videokasetën e paraqitur prej tij si provë, pasi ajo përmbante pamje filmike të ndarjes së ndihmave dhe jo pamje ku të tregohet prania e Kastriot Shehut, vëllait të kandidatës për deputete apo drejtues të stafit të saj elektoral.

Në rrethanat kur prokuroria nuk gjeti elementet e fajësisë së kandidatës për deputete apo të stafit të saj dhe, kur nga dokumentacioni i paraqitur nuk rezultojnë vërejtje nga anëtarët e komisioneve të qendrave të votimit, ishte detyrë e kërkesës të provonte se dhënia e ndihmave ushqimore 160 familjeve të zonës ka ndikuar në cenimin e parimit të votës së lirë dhe se ky cenim ka qenë i një shkalle të tillë që ka ndikuar në dhenien e mandatit.

Gjykata Kushtetuese, në shqyrtimin e këtyre çështjeve, zbaton rregullat e përgjithshme procedurale sipas të cilave barra e provës i përket kërkesës, që në rastin konkret nuk paraqiti provat e nevojshme në këtë drejtim.

Edhe pretendimet e tjera të kërkesës që lidhen me mohimin e të drejtës të votës së zgjedhësve, për shkak të refuzimit të bërë nga gjykata për shtesat në listat e zgjedhësve ose për shkak të mosmarrjes së masave për pajisjen e zgjedhësve me certifikata të gjendjes civile nuk qëndrojnë. Ankimet për listat e zgjedhësve janë paraqitur jashtë afatit dhe me listë nga subjekti zgjedhor, në kushtet kur, sipas nenit 56 të Kodit Zgjedhor, këto ankime ka të drejtë t’i paraqesë në gjykatën e faktit çdo zgjedhës që nuk është regjistruar në listat e zgjedhësve, sipas procedurës të caktuar dhe afatit ligjor.

Veç sa sipër, këto pretendime nuk u shoqëruan me asnjë provë për të krijuar bindjen e gjykatës për vërtetësinë e parregullsive të tilla.

Në këto kushte, Gjykata Kushtetuese, arrin në përfundimin se kërkesa nuk gjen mbështetje në prova dhe në ligj, prandaj duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131 shkronja “e” dhe 132 të Kushtetutës, në nenet 26 dhe 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” si dhe në nenin 113 të Kodit Zgjedhor, me shumicë votash,

V E N D O S I:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi menjëherë.

MENDIMI I PAKICËS

Vendimi nr.1, datë 3.1.2003 i Komisionit Qendror të Zgjedhjeve duhej të shfuqizohej jo vetëm si i marrë në kundërshtim me ligjin e faktet, por mbi të gjitha si antikushtetues.

1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve kishte detyrën kushtetuese (neni 153) e ligjore (neni 18 i Kodit Zgjedhor) të verifikonte ankesën e kërkuarit lidhur me pretendimet e tij për shkelje të një karakteri shumë të rëndë të ndodhur në prag të votimeve në zonën zgjedhore nr.52. Nga provat e administruara, ka dalë plotësisht e provuar se Komisioni Qendror i Zgjedhjeve nuk ka bërë asnjë verifikim. Thirrja e biseda me anëtarët e Komisionit të Zonës Zgjedhore, nuk mund të zëvendësojnë veprimet konkrete, praktika që mund dhe duhej të krijonte ky organ para se ai, nëpërmjet rrëzimit të kërkesës, të konfirmonte mungesën e shkeljeve të ligjit.

Në kushtet kur ky komision e ka detyrim të shqyrtojë ligjshmërinë dhe bazueshmërinë e vendimeve të Komisionit të Zonës Zgjedhore, mungesa e verifikimit dhe prononcimi nëpërmjet vendimit të atakuar për mungesë të shkeljeve, e bën këtë vendim të cenueshëm përse i përket bazueshmërisë së tij.

2. Është vërtetuar plotësisht se në vigjilje të zgjedhjeve, në datën 28.12.2002, në zonën zgjedhore nr.52, janë kryer veprime haptazi të kundërligjshme, të cilat kanë kompromentuar votën e lirë e kanë cënuar integritetin e lirisë në zgjedhje.

Nga vendimi i pushimit të çështjes nga prokuroria e rrethit Elbasan si dhe nga dokumentet e paraqitura nga kërkuari është vërtetuar plotësisht se:

a) ndihmat kanë ardhur për t'u shpërndarë kundrejt punës në gjelbërim, por janë shpërndarë pa u kryer kjo punë e duke falsifikuar listat, fakt për të cilin prokuroria ka filluar çështje penale;

b) ndihmat janë shpërndarë nga strukturat në varësi direkte të kandidatës tjetër për deputete;

c) mbi 90 % e familjeve që kanë përfituar nga shpërndarja e ndihmave banojnë në zonën zgjedhore nr.52;

d) furnizimet, kryesisht, janë bërë ditën e heshtjes zgjedhore, në datën 28.12.2002.

Këto forma nuk kundërshtohen as nga pala e interesuar, megjithëse pretendohet se ushqimet janë shpërndarë në kuadrin e programit të ndihmave.

Duke u bërë shpërndarja e ndihmave në pjesën më të madhe në zonën nr.52 dhe brenda 24 orëve të fundit para votimit, mund të thuhet se vota e zgjedhësve që kanë përfituar prej tyre nuk ka qenë e lirë. Në bazë të ligjit edhe propaganda, që bëhet gjatë fushatës së zgjedhjeve, lejohet deri në 24 orë para votimit. Shpërndarja e ndihmave jo vetëm që ishte kryer brenda afatit prej 24 orësh para votimit, kur nuk lejohej propaganda, por për më tepër, kjo veprimtari ishte e kundërligjshme, sepse ka patur për qëllim blerjen e votës. Si e tillë, ajo edhe po të kryhej në një kohë të mëparshme, përsëri do të konsiderohej shkelje, sepse i kalon caqet e propagandës zgjedhore dhe përbën në vetvete vepër penale. Neni 328 i Kodit Penal ka si qëllim parandalimin e këtyre veprave sepse ato cenojnë direkt votën e lirë. Në këtë aspekt, është paradoksale të pranohet vetëm shkelja si e rëndë nga njëra anë (sepse në fakt ajo ishte e tillë përderisa përbën vepër penale) dhe, nga ana tjetër, të deklarohej se një shkelje e tillë nuk ka ndikuar në rezultatin zgjedhor. Është e qartë se kryerja e një veprimi të tillë ka dëmтуar rëndë procesin zgjedhor. Nga ana tjetër, në rastin konkret, kur diferenca mes dy kandidatëve ishte rreth 500 vota dhe në atë zonë të paktën 250 familje kanë përfituar ndihma, del se ndikimi i votës së tyre në rezultatin e zgjedhjeve ka qenë i dukshëm.

Veprimet e kryera për shpërndarjen e ndihmave dhe që kanë patur për qëllim blerjen e votës, kanë prekur esencën e konceptit kushtetues të votës së lirë, kanë dëmтуar procesin e votimit si një formë e shprehjes së vullnetit të lirë e të pakushtëzuar të zgjedhësve. Ato bien ndesh me parimet e shtetit ligjor dhe të zgjedhjeve të lira që qëndrojnë në themel të tij. Lejimi dhe pranimi i tyre kanë degjeneruar zgjedhjet në zonë dhe kanë krijuar imazhin negativ për organet që i administrojnë ato.

Normat kushtetuese e ligjore të standarteve bashkëkohore përbëjnë bazën për realizimin e zgjedhjeve të lira e demokratike. Por, që të garantohen plotësisht këto zgjedhje të lira, duhet që normat kushtetuese e ligjore të zbatohen pa asnjë lëshim, përndryshe vlera dhe qëllimi i tyre do të kompromentohej.

Në nenin 21 të Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut është përcaktuar se: “Vullneti i popullit është themeli i autoritetit të pushtetit publik; ky vullnet duhet të shprehet përmes zgjedhjeve të lira, që duhet të zhvillohen periodikisht me votim të përgjithshëm, të barabartë, të fshehtë ose sipas një procedure të barazvlefshme, që të sigurojë lirinë e votës”.

Duke iu referuar kësaj dispozite, por edhe atyre kushtetuese e ligjore që u përmendën më lart, shtrohet pyetja se si mund të quhet votë e lirë ajo që është dhënë nën ndikimin dhe për shkak të përfitimit material në vigjilje të kryerjes së votimit.

Përderisa shkeljet kushtetuese e ligjore janë të tilla që kanë ndikuar në rezultatin e zgjedhjeve, siç parashikohet edhe në nenin 113 të Kodit Zgjedhor, përsëritja e tyre është e vetmja rrugë për të garantuar zgjedhje të lira e demokratike.

ANËTAR
K. Peçi, A. Karamuço

MENDIMI I PAKICËS

Në çështjen me kërkues zotin Fahri Balliu, ne kemi mendim të ndryshëm nga ai i shumicës, vetëm për pretendimin e tij lidhur me cënimin e lirisë së zgjedhjeve për këto arsye:

Zgjedhjet parlamentare janë një moment tepër i rëndësishëm dhe delikat për demokracinë si formë e qeverisjes. Vetëm përmes tyre bëhet e mundur legjitimimi në formë zinxhiri i pushtetit shtetëror, pasi ato transformojnë drejtpërsëdrejti vullnetin politik të popullit në organin qendror kushtetues. Pra, vullneti politik i populli si bartës i sovranitetit shtetëror, shqetësimet dhe kërkesat e tij në shoqërinë demokratike, bëhen të realizueshme kryesisht përmes përfaqësimit në Parlament. Pikërisht, për këtë arsye është mëse e domosdoshme që ky përfaqësim të jetë rezultat i një procesi të lirë, që mbështetet në kërkesat kushtetuese dhe në barazinë e të gjithë shtetasve pa përjashtim.

Sigurisht që gjatë fushatës elektorale subjektet zgjedhore kanë të drejtë që me mjete e mënyra të ligjshme, me programin dhe alternativat që ofrojnë, të përpiqen të ndikojnë sa më shumë tek zgjedhësit, për të siguruar votën e tyre. Por, ky proces duhet të jetë i lirë dhe i hapur, pa presione dhe pa u imponuar nga faktorë të jashtëm që nuk lidhen direkt me zgjedhjet, sepse në përfundim të këtij procesi çdo zgjedhës krijon vullnetin e tij politik dhe merr vendimin përkatës për të votuar. Për më tepër, në funksion të garantimit të kësaj lirie në marrjen e vendimit për votim, në përputhje me vullnetin politik, parashikohet që 24 orë para votimit të ndërpritet çdo lloj propagande apo fushate elektorale në favor të kandidatëve apo partive politike. Nga ana tjetër, organet shtetërore kanë për detyrë të qëndrojnë sa më neutrale në ballafaqimin politik gjatë fushatës së subjekteve zgjedhore, si dhe të marrin masat e duhura që garantojnë realisht lirinë e zgjedhjeve.

Këto kërkesa të rëndësishme evidentohen qartë në një sërë aktesh ndërkombëtare mbi të drejtat e njeriut dhe për rrjedhojë edhe në kushtetutat dhe legjislacionet zgjedhorë bashkëkohorë të vendeve demokratike ose që janë në rrugën e demokracisë mes të cilëve, edhe në Kushtetutën dhe në legjislacionin zgjedhor të vendit tonë. Konkretisht, ndër të tjera mund të përmendim nenet 1/3 i Kushtetutës (Qeverisja bazohet në një sistem zgjedhjesh të lira...); 2/1 e 2 të Kushtetutës (Sovraniteti në Republikën e Shqipërisë i përket popullit. Populli e ushtron sovranitetin përmes përfaqësuesve të tij...); neni 18 i Kushtetutës (Barazia e të gjithë shtetasve para ligjit); neni 3 i Protokollit 1 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (E drejta për zgjedhje të lira); Akti Final i Helsinkit (Parimi VII – Respektimi i të drejtave të njeriut dhe lirive themelore); Karta e Parisit për një Evropë të Re (Preambula – Qeverisja demokratike mbështetet në vullnetin e popullit, të shprehur ... me anë të zgjedhjeve të lira e të ndershme); neni 45/4 i Kushtetutës (Vota është vetiake, e barabartë, e lirë dhe e fshehtë); neni 3 paragrafi 1 i Kodit Zgjedhor të Republikës së Shqipërisë (Zgjedhjet bëhen me votim të lirë, të fshehtë...); nenet 129 dhe 130 të Kodit Zgjedhor të Republikës së Shqipërisë (Fushata zgjedhore dhe të drejtat e subjekteve zgjedhore gjatë fushatës); neni 328 i Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë (Dhënia e shpërblimeve dhe premtimeve ... për të votuar “pro” ose “kundër”...), etj..

Duke patur parasysh edhe sa më sipër, për çështjen në shqyrtim kemi mendimin se me veprimet e kryera nga stafi elektoral ose njerëz në varësi të ish-kandidates Valentina Leskaj, në datën 28.12.2002, pra një ditë para zhvillimit të raundit të dytë të zgjedhjeve të pjesshme për deputetë në Kuvend për Zonën Zgjedhore nr.52, është cenuar ndjeshëm parimi i rëndësishëm i lirisë së zgjedhjeve, dhe në mënyrë të veçantë nenet 1/3 e 45/4 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 3 i Protokollit 1 të KEDNJ (Konventë që sipas neni 122 të Kushtetutës përbën pjesë të sistemit të brendshëm juridik të Republikës së Shqipërisë); neni 3/1 dhe neni 129/2 i Kodit Zgjedhor të

Republikës së Shqipërisë sepse:

1. Siç rezulton edhe nga vendimi për pushimin e hetimeve të procedimit penal nr.740/2002, marrë nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Elbasan, në datë 24.01.2003, është fakt se ditën e shtunë, më datën 28.12.2002 për 250 familje të qytetit të Elbasanit janë planifikuar dhe shpërndarë si ndihmë ekonomike sasira të konsiderueshme me miell, vaj dhe kripë. Nga verifikimi i listave, Prokuroria arrin në përfundimin se nga 250 familjet përfituese, rreth 90% e tyre janë familje që banojnë në zonën zgjedhore nr.52, Elbasan.

2. Ndihamat në fjalë janë dhënë në emër të “Programit Botëror të Ushqimit”, por janë planifikuar dhe administruar nga Zyra Rajonale e Shërbimit Social Elbasan, e cila është në varësi të drejtpërdrejtë të Ministrisë së Punës dhe Çështjeve Sociale aty ku është ministre vetë ish-kandidatja për deputete e zonës nr.52, Valentina Leskaj.

3. Ndihamat duhej t’i përfitonte si shpërblim një kategori e caktuar njerëzish, konkretisht familjet e atyre personave që kishin realizuar 15 ditë pune vullnetare në “Gjelbërimi” ShPK, Elbasan. Nga vendimi i Prokurorisë rezulton se asnjë nga përfituesit nuk ka punuar për qëllimin e mësipërm. Për këtë arsye, personat përgjegjës po hetohen për veprën penale të falsifikimit të dokumenteve.

4. Veprimet e mësipërme nuk janë të rastësishme. Ndihamat u shpërndanë ditën e shtunë, datë 28.12.2000, një ditë para zhvillimit të raundit të dytë të zgjedhjeve në zonën nr.52, aq më tepër që në këtë ditë, ligjërish, ndalohet çdo lloj fushate apo propagande elektorale për subjektet zgjedhore që janë në konkurim. Ndihamat janë planifikuar dhe shpërndarë nga një mekanizëm në varësi të drejtpërdrejtë të ish-kandidates socialiste Valentina Leskaj, Ministre e Punës dhe Çështjeve Sociale. Nga kjo ndihmë përfitojnë jashtë kriterëve të përcaktuara për këtë lloj ndihme pikërisht një numër i konsiderueshëm familjesh të zonës zgjedhore nr.52.

Sa më sipër, planifikimi dhe shpërndarja e ndihmave është bërë qëllimisht për të ndikuar në vullnetin politik të një numri të konsiderueshëm të zgjedhësve të Zonës Zgjedhore nr.52. Mjetet dhe mënyra e përdorur cenojnë dukshëm parimin e rëndësishëm të lirisë së zgjedhjeve aq më tepër që këto veprime bëhen një ditë para zhvillimit të tyre. Këto veprime janë kryer me synimin për të ndikuar tek zgjedhësit dhe duke patur parasysh numrin e përfituesve dhe diferencën ndërmjet kandidatëve mendojmë se ky veprim ka ndikuar potencialisht në rezultatin përfundimtar për shpalljen e kandidatit fitues.

Në këto rrethana, në bazë të nenit 141/1 të Kodit Zgjedhor, duhej të ishte pranuar kërkesa për anulimin e vendimit nr.1, datë 03.01.2003 të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve dhe shpallja si e pavlefshme e raundit të dytë të zgjedhjeve të pjesshme, për deputet të zhvilluara në datë 29.12.2002, në Zonën Zgjedhore nr.52.

ANËTAR
Xh. Zaganjori, P. Plloçi

ARSYETIM PARALEL

Bashkohem me shumicën vetëm për zgjidhjen e dhënë në dispozitivin e vendimit, por mendimi im ndryshon nga arsyetimi i vendimit të saj. Thelbi i mendimit ndryshe qëndron në konceptet jo të njëjta që ne kemi për përfshirjen e kësaj çështjeje në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

Kërkuesi, nëpërmjet çështjes së ngritur përpara kësaj gjykate, kërkon pavlefshmërinë e zgjedhjeve në zonën zgjedhore nr.52, gjë e cila ka lidhje të drejtpërdrejtë me shpalljen të pavlefshëm të mandatit të fituar të deputetit.

Çështja, në fazën në të cilën ndodhet, paraqet një specifikë, për arsye se deputetja e shpallur me vendim të Komisionit të Zgjedhjeve të Zonës, ka bërë betimin në Kuvend, ndërkohë që Gjykata Kushtetuese shqyrtonte kërkesën e paraqitur nga kandidati i subjektit zgjedhor “Bashkimi për Fitore”.

Gjykatës Kushtetuese, nëpërmjet kërkesës së paraqitur, i kërkohet pavlefshmëria e vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve që ka shpallur rezultatin përfundimtar për një deputete të Kuvendit, e cila e ka filluar ushtrimin e mandatit. Kërkesa e paraqitur, pretendimin kryesor për pavlefshmërinë e

zgjedhjeve e ka mbështetur në shkeljen e lirisë së votës dhe në asnjë nga pikat e nenit 71 të Kushtetutës. Në këto kushte, çështja shtrohet nëse Gjykata Kushtetuese ka të drejtë të heqë apo të shpallë të pavlefshëm mandatin e deputetit tej kufijve të nenit 71 të Kushtetutës.

Në këto kushte, referimi tek kjo dispozitë e Kushtetutës, që parashikon rastet se kur mandati i deputetit mbaron apo shpallet i pavlefshëm, merr rëndësi për zgjidhjen e çështjes. Sipas nenit 71 të Kushtetutës, mandati i deputetit është i pavlefshëm vetëm në rastet kur vërtetohet një nga kushtet e pazgjedhshmërisë së parashikuar në nenin 69 të Kushtetutës, ndërsa për rastet e tjera ai konsiderohet se mbaron përpara afatit.

Për mendimin tim, neni 113 i Kodit Zgjedhor që parashikon pavlefshmërinë e zgjedhjeve duhet parë i lidhur ngushtë me nenet 71 dhe 72 të Kushtetutës. Betimi është një moment i rëndësishëm kushtetues, me të cilin lidhet fillimi i ushtrimit të mandatit të deputetit. Moskryerja vullnetarisht e betimit përbën njëkohësisht edhe çastin e mbarimit të mandatit të deputetit.

Duke iu referuar rastit në shqyrtim rezulton se pas shpalljes së vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, Kuvendi i Shqipërisë, pavarësisht se çështja ishte paraqitur për shqyrtim në Gjykatën Kushtetuese, organizoi ceremoninë e kryerjes së betimit të deputetes, duke përfutur nga ometimi ligjor apo kushtetues në këtë drejtim. Pikërisht në kushtet kur deputetja ka kryer betimin dhe ka filluar ushtrimin e mandatit mendoj se çështja del jashtë juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese. Mandati i deputetit të Kuvendit të Shqipërisë nuk mund të shpallet i pavlefshëm, ndërkohë që neni 71 i Kushtetutës nuk e parashikon rastin e pavlefshmërisë së mandatit si rrjedhojë e shpalljes së pavlefshmërisë së zgjedhjeve.

Ndryshe janë paraqitur rastet për shqyrtim në këtë gjykatë gjatë periudhës zgjedhore, sepse Kuvendi ende nuk ishte konstituuar dhe nuk kishte filluar ushtrimin e veprimtarisë së tij. Megjithatë, pavarësisht nga ky fakt, i qëndroj mendimit se jurisprudenca kushtetuese nuk mund të bëhet pengesë për evoluim në pikëpamjet e gjyqtarëve të saj. Do ta konsideroja më të drejtë përsosjen dhe avancimin e pikëpamjeve, duke e harmonizuar me konceptet që njeh Kushtetuta në këtë drejtim, sesa të zbatoja mekanikisht qëndrimet e mbajtura deri vonë në praktikën kushtetuese, e cila është konsideruar në polemikat doktrinare si tejkalim i kompetencave të saj.

Çështja duket sikur përbën një problem kushtetutshmërie përse i përket të drejtës së Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, që në bazë të nenit 113 të Kodit Zgjedhor të shpallë të pavlefshme zgjedhjet, por kjo nuk është aktualisht objekt shqyrtimi. Në fakt pavlefshmëria e zgjedhjeve që shpall Komisioni Qendror i Zgjedhjeve heq apo bën të pavlefshëm mandatin e deputetit që e ka dhënë KZZ-ja. Pra, Kodi Zgjedhor e parashikon heqjen e mandatit të një deputeti për efekt të pavlefshmërisë së zgjedhjeve. Me këtë konstatim nuk dua të vë në diskutim kushtetutshmërinë e nenit 113 të Kodit Zgjedhor, sepse kjo dispozitë është ende në fuqi dhe prezumohet kushtetutshmëria e saj, por jam i mendimit se Gjykata Kushtetuese në zgjidhjen e çështjes duhet t'i referohet dhe të orientohet nga konceptet kushtetuese të pavlefshmërisë apo të heqjes së mandatit të deputetit, të cilat janë tepër të kufizuara.

Verifikimi i zgjedhjes së deputetit që parashikohet në nenin 131, shkronja “e” e Kushtetutës është një kompetencë e kësaj gjykate, por ajo duhet parë e lidhur ngushtë me konceptin e pavlefshmërisë dhe të heqjes së mandatit të deputetit. Ajo që parashikohet në Kushtetutë lidhet me pamundësinë e Gjykatës Kushtetuese, që tej rasteve të nenit 71 të shpallë pavlefshmërinë e mandatit të një deputeti të zgjedhur. Mandati i deputetit të zgjedhur nuk mund të preket në tejkalim të neneve apo dhe të koncepteve të Kushtetutës. Prandaj për këto arsye, çështja objekt shqyrtimi mbetet jashtë juridiksionit kushtetues dhe për rrjedhojë kërkesa, me këtë arsyetim, konsiderohet e rrëzuar.

ANËTAR
S. Sadushi